

Česká republika

Česká republika svou rozlohou 78 867 km² a počtem obyvatelstva 10 627 448 (odhad 2014-07) patří k malým státům, s hustotou obyv. 130 obyv/km² (srv. s UK - 250, Francie - 111 obyv/km²). Nejnižší položeným místem je odtok řeky Labe (115 m), nejvyšší horou je Sněžka (1,602 m), a střední nadmořská výška České republiky je 430 m. Státní svátek vzniku republiky připadá na 28. října, (1918 Den vzniku Československa).

Historický přehled: V závěru 1. sv. války se Češi a Slováci z rozpadajícího se Rakousko-Uherského mocnářství spojili do nového společného státu Československa. Během období mezi válkami však odmítli federativní systém, noví politici byli často příliš zaměstnaní požadavky ostatních menšin v republice, nejvíce od Sudetských Němců a Rusínů (Ukrajinců). V předvečer 2. sv. války byla část českých zemí násilím připojena k Třetí říši a Slovensko vyhlásilo samostatnost jako spojenec nacistického Německa. Po válce došlo ke znovu sjednocení, avšak bez Podkarpatské Rusi, a země se dostala do sféry sovětského vlivu. V roce 1968 invaze vojsk Varšavského paktu (smlouvy) ukončila úsilí vedoucích politiků země o liberalizaci komunistické strany a vytvoření „socialismu s lidskou tvář“. Následovalo období tvrdé represe označované „normalizace“. Po rozpadu sověty podporované vlády v roce 1989 Československo znovu získalo demokracii po klidné „sametové revoluci“. K 1. lednu 1993 země prošla „sametovým rozvodem“ se vznikem dvou národních států, Česká republika a Slovensko. Česká republika se připojila k alianci NATO r. 1999 a k Evropské Unii v r. 2004.

Obyvatelstvo se je národnostně velice homogenní: Češi 64,3 %, Moravané 5 %, Slováci 1,4 %, ostatní 30 %. Také jazykově se jedná o vyrovnanou společnost: čeština 95,4 %, slovenština 1,6 %, ostatní 3 %. Náboženství: římskokatolické 10,4 %, protestanti (Čeští bratři a husité) 1,1 %, ostatní a nespécifikováno 54 %, bez vyznání 34,5 % (2011 odhad). Míra růstu populace je -0,15 % (odhad 2013), tj. pokles o 15 244 obyv/rok. Míra migrace (2013 odhad) je o 0,97 migrantů/1000 obyv., tedy přírůstek 9 858 obyv. Podíl obyvatel žijící ve městech: 73,4 % (7,46 mil. obyv.).

Česká republika je stabilní a prosperující tržní ekonomika, která před svým přistoupením v r. 2004 harmonizovala právní systém a zákony s Evropskou unií. Konzervativní, do sebe zahleděný český finanční systém zůstal relativně zdravý, malá, otevřená a proexportní ekonomika zůstává citlivá na změny v ekonomické výkonnosti svých hlavních trhů, zejména Německa. Automobilový průmysl zůstává největším odvětvím a spolu se subdodavateli tvoří téměř 24 % české produkce. Česká republika vyprodukovala více než 1 milion automobilů poprvé v r. 2010, z nichž více než 80 % bylo vyvezeno. V době recese v západní Evropě a Německu na konci roku 2008 se poptávka po českém zboží prudce propadla, což vedlo k dvojcifernému poklesu průmyslové výroby. V důsledku toho v r. 2009 poklesl reálný HNP na 4,7 %, převážně v prvním čtvrtletí. Reálný HNP začal zvolna růst s pozitivním výsledkem již ve druhé polovině r. 2009 a v dalších dvou letech vykazoval mírný růst. Avšak v r. 2012 se ekonomika opět propadla do recese, jak vlivem poklesu externí poptávky tak vládních úsporných opatření. Země se dostala z recese v druhé polovině 2013. Zahraniční i domácí průmysl vyjádřil znepokojení nad korupcí, zejména ve veřejných zakázkách. Mezi další dlouhodobé výzvy patří řešení stárnoucí populace, financování neudržitelného penzijního a zdravotního systému, a diverzifikace průmyslu od výroby k ekonomice více zaměřené na hi-tech, na služby a znalostní ekonomiku.

Pracovní síla čítá 5,404 milionů (53,2 % obyv. v 2012), podíl obyv. ve věku 15-64 let je 69 % z celkového počtu obyvatel, tj. 7,012 mil. V zemědělství pracuje 3,1 %, v průmyslu 38,6 % a ve službách 58,3 % obyvatelstva (2009). Výdaje na vzdělání byly ve výši 4,4 % HDP (2009). Nezaměstnanost činila 6,8 % (691 000 obyv.). Dluh veřejných financí v roce 2012 se zvýšil až na 46,6 % (z 40,7 % v 2011). Míra inflace dosáhla 3,3 % (2012).

Mezi hlavní zemědělské produkty patří pšenice, brambory, cukrová řepa, chmel, ovoce; prasata a drůbež. Průmysl tvoří výroba motorových vozidel, metalurgie, strojní výroby a zařízení, sklo, zbraně.

Z hlediska platebních karet je důležitý rozvoj komunikační infrastruktury: počet pevných telefonních linek dosáhl 2 289 000 (2011), a počet mobilních čísel 13 mil. (2011). Telefonní systém byl privatizován poměrně pozdě (2005), ale stále probíhá modernizace sítě. Všechny ústředny jsou nyní digitální, k dosavadnímu dvojlínkovému rozvodu byla přidána aplikace ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) pro využití internetu a dalších digitálních signálů (v poslední době i VDSL); roste

počet dálkových optických kabelů a mikrovlnných radiových spojení. Počet internetových serverů (.cz) narostl na 4,148 mil. (2012) a počet internetových uživatelů na 6,681 miliónů (2009). Další komunikační infrastruktura již není tak zajímavá z hlediska finančních služeb, jako z pohledu občanského života: síť železnic poklesla z 9 620 km na 9 469 km, silnic je 127 797 km (včetně městských silnic, pokles z 128 512 km v r. 2009, a z toho je 730 km dálnic, 2008). Vodních cest je 664 km.

V tabulce je zachycena ekonomika České republiky.

Česká ekonomika, odhad 2012	Česko
HDP (při paritě kupní síly)	291,7 mld. USD 5558 mld. CZK 221 mld. EUR
Počet obyvatel	10 162 921
HDP na osobu (při paritě kupní síly, 2009)	27 600 USD 525 918 CZK 20 920 EUR
Počet pracujících	5,404 mil.
Nezaměstnanost	6,8 %
Míra inflace	3,3 %

Platební karty - Historie

Podrobnou historii o rozvoji karet v ČR lze nalézt v článcích o Historii SBK v CardMagu, nicméně připomeňme několik památných dat.

- 1968 první akceptované karty v Československé socialistické republice byly karty Diners Club, zprostředkované cestovní kanceláří ČEDOK
- 1988 zcela první plastová karta v Československé socialistické federativní republice - Živnostenská banka, n.p. vydává dispoziční kartu k Tuzexovým účtům, vedených v "bonech". (Tuzexové účty byly účty, na které se konvertovaly zahraniční „západní“ měny v podobě tuzexových korun, papírové peníze nazývané „tuzexové poukázky“.)
- 1989 Česká státní spořitelna a Slovenská štátná sporitelna vydávají první domácí kartu k výběru hotovosti v off-line bankomatech (tzv. spořitelní karta)
- 1990 první mezinárodní kartu v České republice pod známkou VISA vydává Živnostenská banka, n.p.
- 1991 první mezinárodní kartu v ČR pod známkou Eurocard/MasterCard vydává Komerční banka
- 1991 6.2.1991 ustaveno Mezibankovní sdružení pro platební karty, předchůdce Sdružení pro bankovní karty, které přispělo k překonání přílišné soupeřivosti mezi bankami na poli karet, přinejmenším zahájením spolupráce na boji proti zneužívání karet a vytvořením pracovních skupin se specializovaným oddělením police. Zakládajících bank bylo sedm: Agrobanka, Investiční banka, I.S.C. Muzo, Komerční banka, Poštovní banka, Tatra banka, a Všeobecná úverová banka)
- 1991 založení společnosti American Express, s. r.o., (28.února), vznik zastoupení Diners Club Austria
- 1991 první VISA Business karty vydané ve střední Evropě Živnostenskou bankou
- 1992 zaváděny první bankomaty napojené na mezinárodní síť Eurocard/MasterCard (19.2.1992) a VISA/Plus
- 1992 první autorizační terminál (Živnostenská banka) k prevenci podvodů
- 1992 2. pol.: Česká státní spořitelna otevřela síť 7 ks bankomatů
- 1992 léto: změna názvu MSPK na „Sdružení pro bankovní karty“ (SBK)
- 1993 první platební terminály (Komerční banka)
- 1994 Česká spořitelna vstupuje do SBK; ČSOB a Komerční banka vstupují do Asociace VISA a stávají se prvními "duálními" bankami

- 1995 první VISA GOLD karta v ČR vydaná Živnostenskou bankou, a.s.
- 1998 červenec: karty Maestro - Česká spořitelna zapojila své bankomaty do sítě Europay/MasterCard a začala vydávat karty Maestro a privátní karty Variant začala vyměňovat za domácí karty Eurocard/MasterCard
- 1998 založení společnosti Diners Club Czech, s.r.o., (26. října)
- 1998 Mezi vydavatele karet patřilo 7 aktivních bank a počet vydaných karet dosáhl počtu 1 693 500 karet.

Banka	Počet karet
Česká spořitelna	1 200 000
Komerční banka	300 000
IPB	130 000
ČSOB	30 000
Agrobanka	20 000
Živnostenská banka	7 500
Union banka	6 000

- 2000 vydání první VISA PLATINUM karty v ČR (Živnostenská banka)
- 2003 SBK má 18 řádných bankovních členů a 9 nebankovních pozorovatelů.
- 2007 SBK sdružuje 18 bank a 10 dalších společností přispívající k rozvoji plateb kartami, se statutem členů pozorovatelů.
- 2009 SBK inciuje implementaci pravidel PCI DSS (Standard bezpečnosti dat v odvětví platebních karet) pro zvýšení bezpečnosti zpracování dat při přenosu od obchodníků.
- 2010 Po období recese sdružuje SBK 16 bank a 19 dalších přidružených společností.
- 2013 SBK sdružuje 18 bank a 23 přidružených společností, probíhá také spolupráce se slovenským ZBK.

Vydávání karet v ČR

Na trh bankovních karet působilo v r. 2006 celkem 14 bank, v roce 2007 přibyla polská BRE Bank S.A., org. složka, v r. 2011 pak přibýly banky ZUNO, AXA a Air Bank. V roce 2013 z celkového počtu 44 bank a poboček zahraničních bank vydávalo platební karty celkem 19 bank, a dále 8 platebních institucí a 2 kartové společnosti (CCS a Euronet).

V roce 2013 poskytovalo údaje do statistiky o vydávaných kartách celkem 18 bankovních subjektů a 8 nebankovních. Vedle nich vydávají karty další banky, které nejsou ani členy či pozorovateli SBK, ani neposkytují o svých vydaných kartách informace (např. ABN AMRO banka). Řada nebankovních subjektů vydává zejména karty úvěrové. Úplný přehled poskytují připojené tabulky (11/2014).

Členové SBK - banky, vydávající karty a přispívající do statistik	Rok vzniku	Splacený Kapitál
Air Bank, a.s. (PPF Group N.V.)	2010	500 004 000 Kč
CETELEM ČR, a.s.	1996	180 000 000 Kč
Citibank Europe plc, organizační složka	2008	n/a
COMMERZBANK Aktiengesellschaft	1992	n/a
Česká spořitelna, a.s.	1991	15 200 000 000 Kč
ČSOB	1964	5 855 000 000 Kč
Equa Bank, a.s. (Equa Group Limited, Maltská republika)	1993	2 260 000 000 Kč
Expobanka CZ a.s. (dř. LBBW Banka CZ)	1991	1 708 700 000 Kč
FIO banka	1994	560 000 000 Kč
GE Money Bank a.s.	1998	510 000 000 Kč

ING Bank N.V.	1993	n/a
J&T Banka	1992	3 358 127 000 Kč
Komerční Banka a.s.	1992	19 004 926 000 Kč
mBank (BRE Bank S.A., organizační složka)	2007	n/a
PPF banka	1992	769 004 327 Kč
Raiffeisenbank a.s.	1993	9 357 000 000 Kč
Sberbank CZ, a.s.	1996	2 005 380 000 Kč
Unicredit Bank a.s., Czech Republic	1996	5 124 716 000 Kč

Členové a pozorovatelé SBK - plateb. instituce a spol., vydávající karty a přispívající do statistik	Rok vzniku	Splacený Kapitál
CCS - Česká společnost pro platební karty, a.s.	2007	52 920 000 Kč
CETELEM ČR, a.s. (PI)		170 000 000 Kč
Citfin, spořitelní družstvo (PI)	1999	35 000 000 Kč
COFIDIS s.r.o. (PI)	2004	391 614 000 Kč
Diners Club CS, s.r.o., org. složka (Slovensko)	2010	n/a
ESSOX s.r.o. (PI)	2003	2 288 086 000 Kč
EURONET Services, spol. s r.o.	1997	169 990 000 Kč
Home Credit a.s. (PI)	2005	300 000 000 Kč
Zuno Bank AG, org. složka	2010	n/a

Pozorovatelé SBK, vydávající karty, ale nepřispívající do statistik	Rok vzniku	Splacený Kapitál
American Express s r.o.	1991	150 100 000 Kč

Subjekty mimo SBK, vydávající karty a nepřispívající do statistik	Rok vzniku	Splacený Kapitál
Oberbank AG, pobočka Česká republika	2004	n/a

Mezi nebankovní subjekty počítáme společnosti Diners Club a American Express (platební instituce), které vydávají charge karty pod svými vlastními známkami (3 stranné schéma) a zajišťují autorizaci a zúčtování plateb. Kreditní karty vydávají také další úvěrové společnosti.

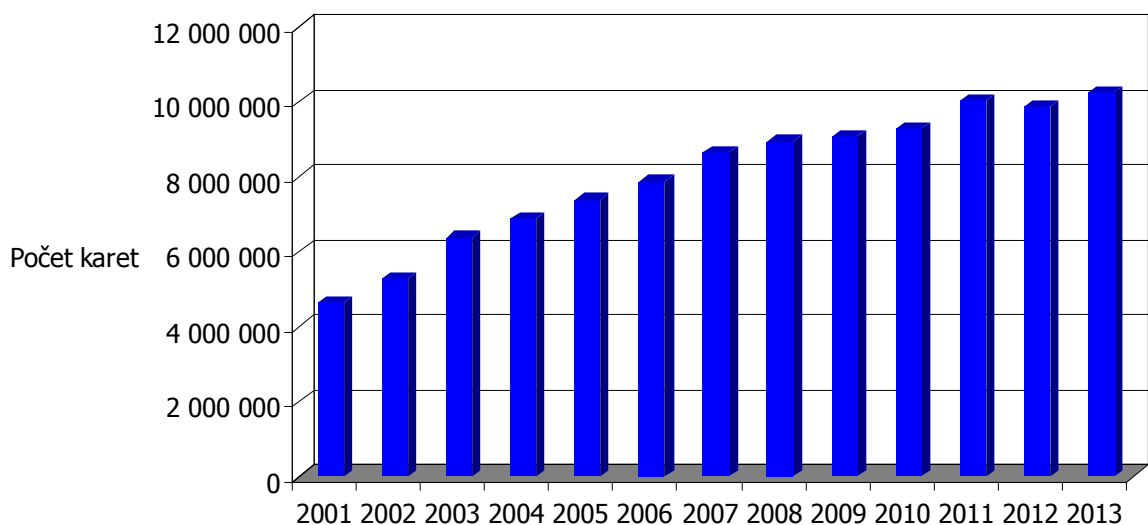
Nárůst oblíbenosti karet v Česku dokládá graf růstu počtu karet za posledních 13 let (2001 - 2013). Jsou vydávány karty domácí i mezinárodní, a debetní, kreditní i charge karty. Banky začaly vydávat kreditní karty od r. 1998, generující vyšší výnosy než karty debetní, jejichž přínos byl ve snížení bankovních nákladů a zvýšení komfortu klientů při získávání hotovosti. Karty byly z počátku vydávány na technologii magnetického proužku a od r. 1999 i jako karty čipové (původní IPB banka vydala jak první domácí čipovou MAX kartu, tak první mezinárodní čipovou kartu v asociaci MasterCard jako kartu Maestro). A nejen to, postupně se z prostředku na výběr hotovosti stává účinný prostředek bezhotovostního placení. Rychlost rozvoje a různé aspekty karet v Česku přibližují následující tabulky a grafy, uvádějící souhrnné informace za vydavatele platebních karet (seznam poskytovatelů statistik je uveden výše). V současnosti jsou všechny bankovní karty vydávány jako čipové s EMV technologií a většinou vhodné pro bezkontaktní placení (technologie NFC).

Vývoj počtu vydaných platebních karet v ČR za posledních 13 let (2001 - 2013)

Vydané karty	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Karty celkem	4 658 890	5 296 067	6 373 591	6 867 733	7 390 357	7 865 453	8 623 124
Debetní	n/a	n/a	5 829 857	5 873 728	6 418 446	6 602 775	6 974 147
Kreditní	n/a	n/a	203 274	372 933	614 542	885 266	1 212 401
Charge	n/a	n/a	335 269	327 115	357 369	377 412	436 576

Vydané karty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční přírůstek %
Karty celkem	8 931 872	9 054 308	9 268 914	10 030 193	9 853 681	10 250 651	4,03
Debetní	7 220 667	7 372 327	7 400 919	7 454 543	7 533 938	7 945 804	5,47
Kreditní	1 276 714	1 224 814	1 564 430	2 288 981	2 073 352	2 075 106	0,08
Charge	434 491	457 167	303 565	286 669	246 388	229 741	-6,75

Vývoj počtu karet v ČR 2001 - 2013

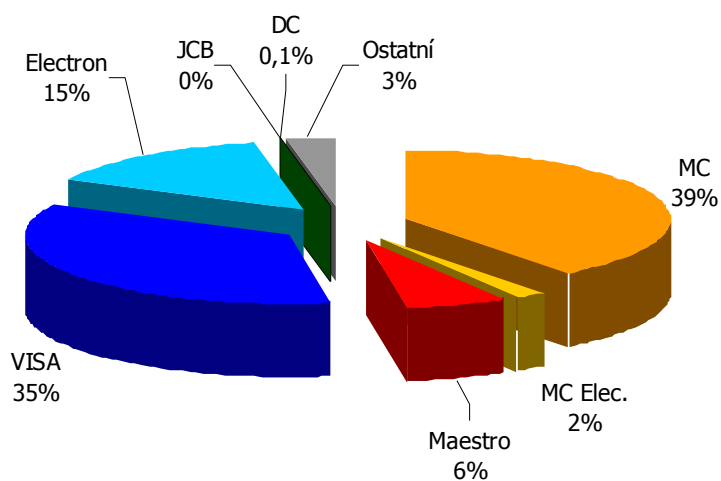

Přepočítaný průměrný roční přírůstek karet podle parametru CAGR za léta 2001 - 2013 odpovídá hodnotě 6,25. Zejména v grafu "Vývoj počtu vydaných karet v ČR 2001 - 2013" je patrný stálý nárůst občanů, kteří podlehli kouzlu plastové barevné karty, přičemž počet karet se oproti roku 2001 zvýšil o 220 %. Důvod silného růstu počtu karet je dán také tím, že počet bank a platebních institucí, které vydávají karty, se také zvýšil (z 13 v roce 2000 na 24 v roce 2012) a současně se všechny velké banky staly duálními, tj. vydávají karty pod značkami asociací VISA i MasterCard. Rok 2003 byl zlomovým rokem ve vydávání charge a kreditních karet, kdy se silně vzrostl počet charge karet, ale hned od následujícího roku 2004 začal počet kreditních karet převyšovat počet charge karet, až dosáhl téměř jejich desetinásobku.

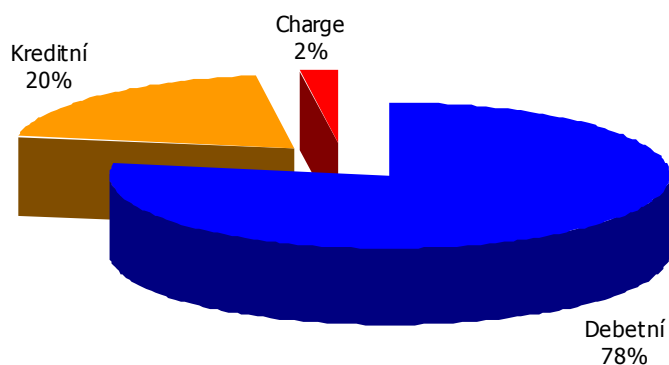
Struktura vydávaných karet

Statistika vydávaných karet dokládá, že podíl debetních karet (v roce 2013 na 77,52 %) však vytrvale klesá, (pokles z 81 % v 2009 a z 84 % v 2006), ale převažuje nad kartami kreditními (20,24 %) a charge kartami (2,24 %) (v r. 2006: 11 % a 5 %). Nutno konstatovat, že počet kreditních karet se stále zvyšuje na úkor karet debetních (meziročně cca o 3 %), a podíl charge karet stále klesá (v 2009 to bylo 5 %). Podrobněji viz graf "Vydané karty celkem podle značek".

Vydané karty podle značek 2013

Typy platebních karet v ČR 2013

Počet karet na jednoho obyvatele

Parametr, umožňující srovnávat rozvinutost kartového trhu a oblibu karet u spotřebitelů, je počet platebních karet na obyvatele, příp. na obyvatele ve věkové kategorii 15 - 64 let. Tabulka "Počet karet na obyvatele" dokumentuje v obou kategoriích vzrůst počtu karet na obyvatele na dvojnásobek za posledních 13 let v obou kategoriích; současně udává relaci k nejrozvinutějšímu trhu v Evropě.

	ČR				UK
	2000	2008	2012	2013	2011
počet karet na obyvatele	0,43	0,85	0,97	0,96	2,32
počet karet na obyvatele ve věku 15 - 64 let	0,60	1,20	1,40	1,43	3,37

Uvedený trend v počtu karet i srovnání v počtu karet na obyvatele dokumentuje v podstatě nasycení trhu klasickými debetními a charge kartami a obracení pozornosti na stále rostoucí zájem vydavatelů i jejich zákazníků o karty kreditní. Počtem karet na obyvatele Česko patří mezi přední země střední a východní Evropy.

Předpokladem dalšího rozvoje karet a přiblížení ČR rozvinutým kartovým státům se musí vydavatelé více zaměřit na přidané služby, a také více na kreditní karty, spojující výhody bezhotovostního placení s řízením rodinných finančních toků využíváním snadno dostupného úvěru. Dalšího rozvojového prvku lze dosáhnout vydáváním karet ve spolupráci s dalšími partnery jako co-brandované, partnerské karty nesoucí logo vydavatele i partnerské organizace, příp. affinity karty s neziskovými organizacemi.

Používání karet v ČR

Během času se "karta" stala nejprve oblíbeným prostředkem k výběru hotovosti, v bankomatech, v současné době slouží nejen ke koupi luxusního zboží, ale je běžně přijímána i v obchodních řetězcích a k nákupům zboží denní spotřeby, ale i v knihkupectví a lékárnách.

Bankomaty

Bankomaty patří neodmyslitelně k platebním kartám, první karty umožňovaly pouze výběr uložených peněz na účtech. Po prvních bankomatech České spořitelny také ostatní instituce zaváděly svoje sítě bankomatů. V současné době jsou bankomaty obhospodařovány několika provozovateli, kterými jsou buď velcí vydavatelé karet nebo nezávislí poskytovatelé specializovaných služeb (provozující bankomaty pro jednotlivé banky) či specializované společnosti.

Provozovatelé bankomatů

Společnost	Založena
Česká spořitelna	1825
Global Payments Europe (dř. MUZO, zal.1990)	2004
Euronet Worldwide	1997
Pharro (+Fio banka)	2004

Vývoj celkového počtu bankomatů je velmi pozitivní, meziročním přírůstkem 134 bankomatů (3,1 %) bylo dosaženo počtu 4433 ks bankomatů. V letech 2001 - 2013 se počet bankomatů zvýšil o 2524 ks (průměrný nárůst parametru CAGR = 46,2 %). Bankomaty zprostředkovávají kromě výběrů i informace o zůstatcích, umožňují zadávat platební příkazy a slouží jako marketinkový kanál pro propagaci bankovních (nejmně úvěrových nebo pojišťovacích) produktů - zcela na standardní úrovni pozorovatelné ve „vyspělých“ zemích.

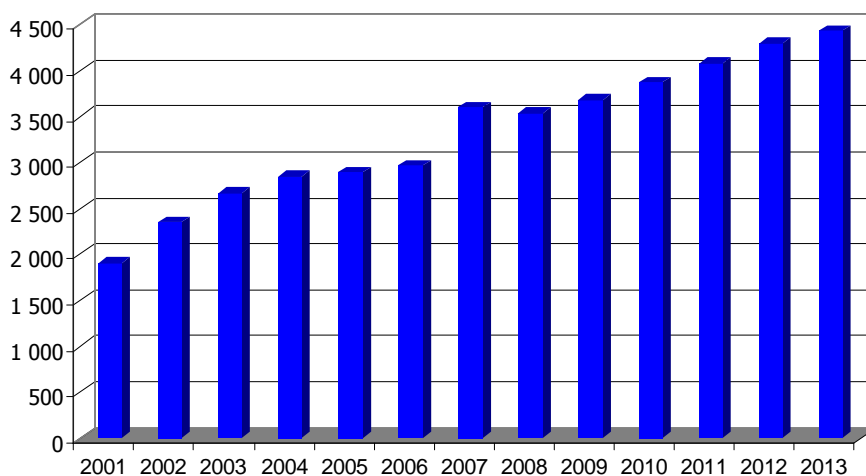
Vývoj počtu bankomatů 2001 - 2013

ATM	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet bankomatů	1909	2 350	2 669	2 850	2 892	3 096	3 599
Počet trn (mil.)	21,886	108,249	116,825	126,816	133,508	146,005	152,098
Objem trn (mil. Kč)	32 896	292 493	352 253	401 818	447 277	510 310	554 990

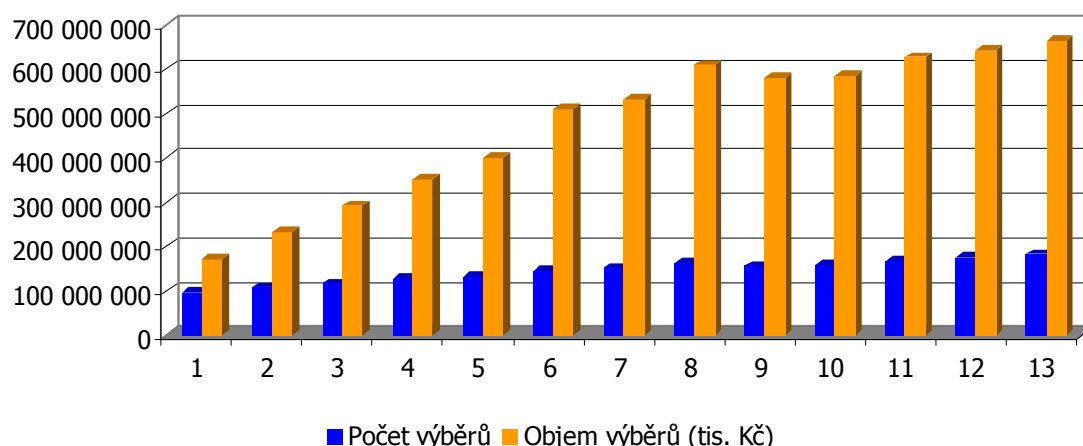
ATM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční přírůstek %
Počet bankomatů	3 534	3 679	3 868	4 082	4 299	4433	3,12
Počet trn (mil.)	162,688	156,490	158,676	167,872	175,352	182 469	4,06
Objem trn (mil. Kč)	609 466	579 401	585 279	626 967	641 140	664 252	3,60

Jedním z ukazatelů vyspělosti infrastruktury bankomatů je počet bankomatů na milion obyvatel; v roce 2013 bylo dosaženo počtu 417 bankomatů/mil. obyv. (v 2008 jen 338, v r. 2011 již 401, 2012 až 423; nejvíce bankomatů v této kategorii má Španělsko - kolem 1350). Z hlediska hustoty bankomatů na geografickou oblast je v ČR 56 bankomatů/1 000 km².

Počet bankomatů 2001 - 2013

Počet a objem výběrů ATM 2001 - 2013

Využívání bankomatů

Z vývoje českých bankomatů je patrné, že v žádném roce počet bankomatů nepoklesl (v roce 2008 se může jednat o chybu statistiky), a neustále rostl počet realizovaných transakcí. Objem výběru hotovosti z bankomatů se vyvíjel mnohem prudčeji, než nárůst počtu transakcí, tedy rostla průměrná částka výběru: z 2 105 Kč (v roce 2000) na 3 746 Kč v r. 2008, pak setrvale mírně klesá: 3 735 Kč v 2011, 3 656 Kč v 2012 až na 3 640 Kč v 2013. Na zvýšení průměrné částky výběru měl bezpochyby vliv zavedení vyšších poplatků za výběr hotovosti v bankomatech obsluhovaným jiným provozovatelem než vydávající bankou.

Obchodní místa, z toho POS terminály

Uzavíráním smluv s obchodníky se zabývalo 5 hlavních bank:

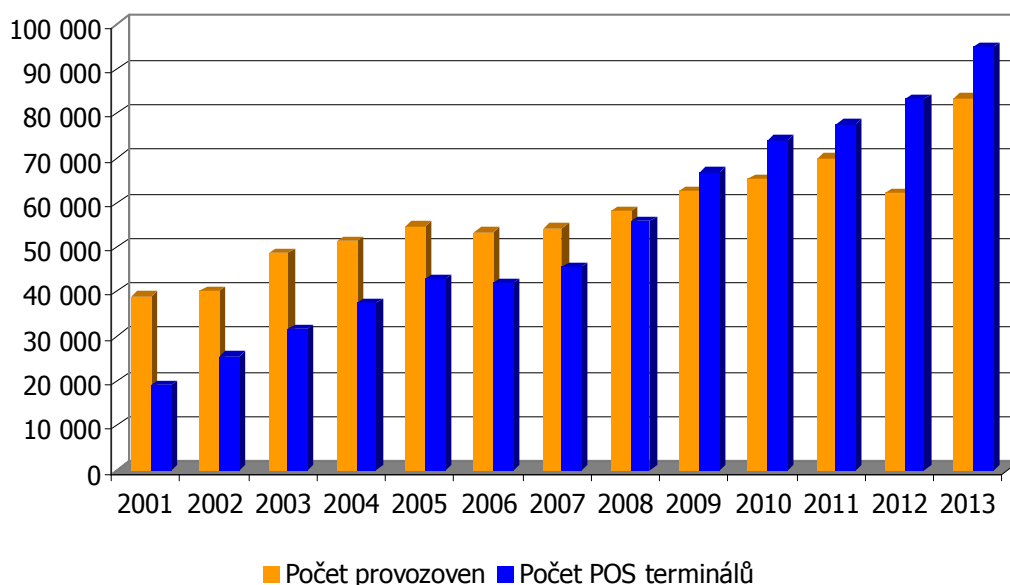
Banky uzavírající smlouvy s obchodníky
Česká spořitelna, a.s.
ČSOB
UniCredit Bank CR, a.s.
Komerční banka, a.s.
Raiffeisenbank, a.s.

Počet obchodních míst (provozoven) přijímajících karty za posledních 13 let prodělal obdivuhodný skok, z 38 956 míst (18 998 terminálů) na 83 500 míst (94 914 terminálů), parametr CAGR = 49,7. Počet míst plynule narůstal až do r. 2011, koncem roku 2012 však počet obchodních míst poklesl až na 62 181 (pokles o 7,02 % z 69 878 míst v r. 2011). K poklesu počtu obchodních míst v roce 2006-7 došlo vzhledem uplatňujícím se vlivům konsolidace obchodních míst (tj. zanikání nebo sdružování obchodníků), zrušení přijímání karet u rizikových obchodníků a vyřazení nefunkčních obchodních míst. Počet POS terminálů, spravovaných acquirery, dosáhl v roce 2013 počtu 94 914 terminálů (nárůst o 23 % z 83 302 ks v roce 2012). Rozdíl vůči počtu obchodních míst je dán větším počtem terminálů v jedné „provozně“, např. supermarketu).

Obchodníci	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Provozoven celkem	38 956	40 224	48 723	51 393	54 667	53 265	54 340
Počet POS terminálů	18 998	25 439	31 678	37 394	42 909	41 875	45 539

Obchodníci	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční přírůstek %
Provozoven celkem	58 007	62 614	65 293	69 878	62 181	83 500	34,3 %
Počet POS terminálů	55 783	66 901	74 041	77 651	83 302	94 914	14,0 %

Počet provozoven a POS terminálů 2013

Počet a objem plateb u obchodníků

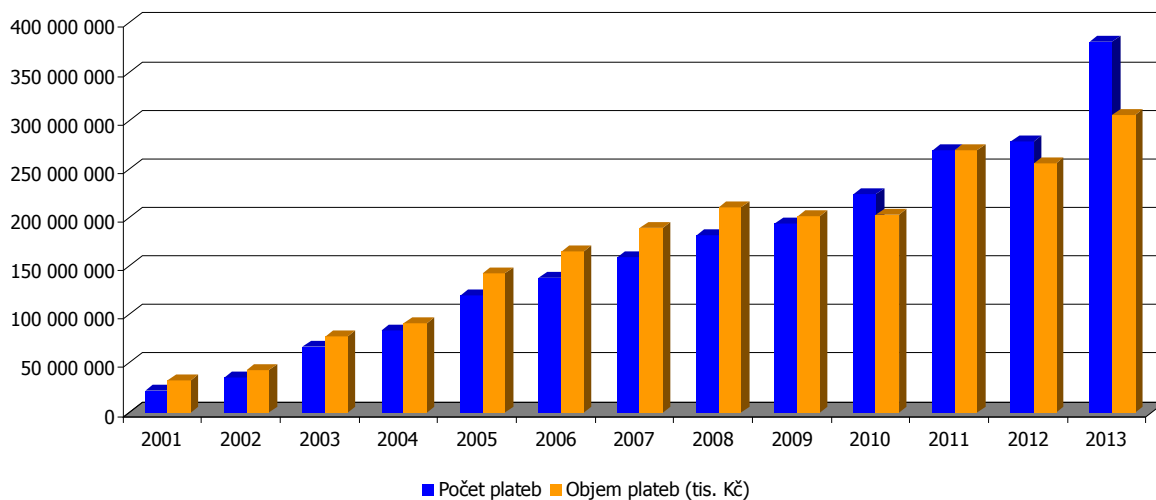
Nárůst počtu míst a POS terminálů, kde lze kartou zaplatit, odpovídá i nárůstu počtu a objemu plateb. V roce 2013 došlo k nárůstu obchodních míst (+34,3 %), což vedlo k nárůstu počtu plateb o 36 % a zvýšení objemu plateb o 20 %. Zaznamenaný skok v nárůstu lze přičíst na vrub proměnlivého počtu subjektů, přispívajících daty do statistiky.

S rozvojem internetu došlo k oblíbě plateb u internetových obchodníků (tzv. e-commerce), v 2013 bylo provedeno 12 027 679 transakcí v celkovém objemu 11 662 mil. Kč.

Obchodníci	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet plateb (mil.)	21,886	35,815	67,652	83,493	120,342	132,082	159,110
Objem plateb (mil. Kč)	32 896	42 484	77 588	91 727	142 735	157 066	190 019

Obchodníci	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční přírůstek %
Počet plateb (mil.)	181,228	194,231	224,409	270,008	278,938	380,378	36,37 %
Objem plateb (mil. Kč)	210 374	200 924	203 591	269 077	255 922	306 001	19,57 %

Počet a objem plateb 2013

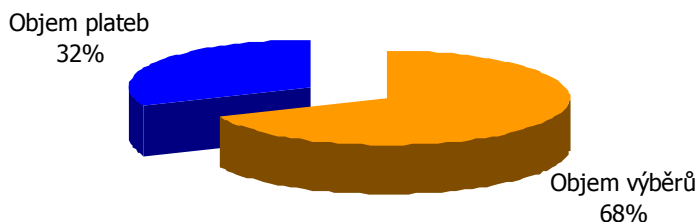
Vývoj výše průměrné platby klesal z 1 877 Kč (2000) na 917 Kč (2012) a v 2013 skončil jen na 804 Kč, což odpovídá ochotě držitelů karet používat karty i pro běžné, neexklusivní nákupy, a ochotě bank uzavírat smlouvy s širokou paletou obchodníků. Rozšířily se také platby na internetových obchodech, které v roce 2013 realizovali u 12 027 679 plateb v objemu 11 662 664 000 Kč, s průměrnou platbou ve výši 970 Kč (srv. rok 2008 - 2 003 Kč).

Porovnání poměru bezhotovostních plateb k výběrům hotovosti

Podíl počtu bezhotovostních plateb na všech transakcích kartami se zvýšil z 12 % (2000) na 68 % v roce 2013 (za zmínku stojí, že v r. 2007 poprvé počet plateb převýšil počet výběrů v hotovosti). Při přepočtu počtu transakcí za rok na jednu kartu a porovnání počtu výběrů a plateb na jednu kartu docházíme k žádoucímu poměru 17,8 : 37,1 - počet výběrů hotovosti za rok byl méně než poloviční než byl počet plateb kartou za rok. Poprvé došlo k vyššímu počtu plateb než výběru hotovosti v r. 2006, kdy byl poměr 17,6 : 18,4.

Výše průměrné platby v r. 2013 dosáhla 804 Kč (což je pokles z 1 161 Kč v 2008), při poklesu průměrné částky výběru hotovosti na 3 640 Kč (z 3 764 Kč v 2008).

Poměr objemu výběrů a plateb 2013

Souhrnná charakteristika českého kartového trhu je uvedena v tabulce.

2013	ČR	%
Počet bankovních karet	10 250 651	
Počet plateb/kartu/rok	37,1	
Počet výběrů hotov/kartu/rok	17,8	
Počet transakcí		
Počet plateb	380 378 182	68 %
Počet výběrů	182 469 036	32 %
Objem transakcí		
Objem plateb (tis. Kč)	306 001 450	32 %
Objem výběrů (tis. Kč)	664 252 317	68 %
Průměrná platba (Kč)	804 CZK (40 USD) (29 EUR)	
Průměrný výběr (Kč)	3 640 CZK (183 USD) 133 EUR)	

PLATBY	ČR
Počet obchod. míst	83 500
Počet POS terminálů	94 914
VÝBĚRY	
Počet bankomatů	4 433

Způsob využívání karet

Způsob, jakým jsou používány bankovní karty VISA a MasterCard v ČR v porovnání se světovým trendem uvádí tabulka „Využívání karet“. Ukazuje se, že navzdory pozitivnímu růstu si spotřebitelé v Česku na platby kartami za nákupy zboží a služeb zvykají velmi pomalu a poměr objemu plateb k objemu výběrů je 0,47 : 1 (objem výběrů hotovosti převyšuje 2,1 x objem plateb, což je však zlepšení oproti roku 2011, kdy byl objem hotovosti 3x větší).

Využívání karet

	objem bezhotovostních plateb	objem výběrů hotovosti
Svět	65 %	35 %
ČR (2013)	32 %	68 %

I když se dosavadní trend růstu objemu bezhotovostních plateb zlepšuje (růst o 3 % od r. 2008), snad dojde k jeho urychlení růstem počtu kreditních karet, u kterých nese výběr hotovosti pro klienta vyšší náklady (v úročení i poplatcích) než bezhotovostní platba. Podle průzkumů asociace MasterCard si však výhod či vůbec konceptu kreditní karty není vědomo na 70 % obyvatel (2011).

Čipové karty, migrace na EMV karty a bezkontaktní platby

V oblasti zavádění čipové technologie stále roste podíl čipových a hybridních karet vůči kartám spoléhajícím jen na magnetický proužek, neboť nabízejí vyšší bezpečnost, zrychlují obsluhu u terminálů snížením počtu on-line autorizací a umožňují využívat širokou paletu přidaných služeb. Čipové karty se podle standardu, který umožňuje jejich komunikaci se zařízeními, označují také jako EMV karty (standard vytvořený konsorciem Eurocard-Mastercard-VISA).

Čipové karty se v ČR začaly zavádět od r. 1998. Oproti např. Francii, kde obdržely silnou státní podporu, veškeré náklady na zavedení čipových karet v ČR nesou domácí banky.

1998 - první čipová karta byla vydána bankou IPB

2006 - V Česku bylo koncem roku 2006 pro standard EMV migrováno významný počet karet a zařízení pro jejich akceptaci:
97,5 % bankomatů,

84,3 % POS terminálů a
44,2 % debetních a 32,6 % kreditních karet v oběhu.
2011 - V Česku byl koncem roku 2010 pro standard EMV migrováno významný počet karet a zařízení pro jejich akceptaci:
9 464 549 čipových karet (96,94 %)
4 082 bankomatů (100 %)
77 597 POS terminálů (99,93 %).

Od roku 2011 se vydávají čipové platební karty umožňující bezdotykové (contactless) platby, kdy je v kartě podle standardu NFC (Near Field Communication) zabudovaná anténa pro radiovou komunikaci s platebním terminálem na krátkou vzdálenost. To umožňuje např. rychlou platbu za jízdné v turniketech metra, a další aplikace na sebe nenechají čekat.

Vedle bezkontaktních plateb iniciované kartami se také začínají uplatňovat tzv. mobilní platby, kdy mobilní telefony obsahují aplikaci pro vzdálené NFC platby. Aplikace je uložena v "bezpečné oblasti" SIM karty, a vytváří se tak přímá konkurence platebním kartám tak, jak je známe od 60. let. Tato oblast je velmi dynamická a stále se objevují nové aplikace a technické řešení.

Bezpečnost karet

Není takového platebního prostředku, aby k němu neexistovaly padělky a nedělaly se s ním podvody. Naštěstí situace v České republice byla vždy díky infrastruktuře, pomalu a ohleduplněji se rozvíjejícího trhu a mezibankovní spolupráci lepší než v jiných zemích. Již v r. 1992 se podařilo prosadit do českého trestního zákona ustanovení o trestnosti padělání platebních karet, jejich neoprávněného držení a podvodů s nimi. V rámci SBK byl na podzim roku 1997 založen roce Bezpečnostní výbor SBK, který sdružuje pracovníky bank a dalších institucí a organizací, zabývajících se řešením podvodných transakcí. Jejich spolupráce s orgány činnými v trestním řízení v boji proti organizovaným nájezdům podvodníků nese užitek ve snižování ztrát z podvodů. Procentní body vyjadřují poměr celkového objemu podvodných případů, nahlášených vydavatelskými bankami, k celkovému objemu obrátů uskutečněných v akceptační infrastruktuře u obchodníků a v síti bankomatů na území ČR kartami MasterCard a VISA. Výši skutečných finančních ztrát vzniklým bankám nebo obchodníkům v ČR se zmíněnou a včasnou spoluprací daří v mnoha případech významně snížit.

Závěr

Výše uvedený popis oblasti karet v Česku se zabýval bankovními kartami, v počtech a objemech transakcí byly navíc zahrnuty i karty Diners Club (nikoli však American Express). Další rozvoj platebních karet lze očekávat v masovém rozšíření bezkontaktních karet. Zároveň lze předpokládat rozšíření předplacených karet pro spotřebitele, pro které není samozřejmostí běžný účet v bance. Počty transakcí s kartami se dále zvýší zavedením karet využívající novou technologii bezkontaktní komunikace s platebními terminály. Současně však s platebními kartami začaly soutěžit platební funkce mobilních telefonů s aplikacemi elektronických peněženek.

České banky se aktivně podílejí na rozvoji platebního styku a platebních karet v Evropské unii v rámci projektu Single Euro Payments Area (SEPA) prostřednictvím členství v České bankovní asociaci (ČBA) a Sdružení pro bankovní karty (SBK). ČBA je členem European Banking Association a je zastoupena v European Payments Council a jejích pracovních skupinách zaměřených na přípravu a implementaci platebních produktů SEPA, tj. Credit Transfer, Direct Debit, Cards a Cash. Díky spolupráci mezi ČBA, SBK, ČNB a MF ČR je české prostředí připraveno na implementaci produktů SEPA.

SBK se mj. podílí na zpracování materiálů z Evropské centrální banky pro implementaci v Česku a jejich zpřístupnění širší odborné veřejnosti.

© 2014 grafika cardmag | ft research | aktualizace 2014/11 (podle zdrojů SBK, ČNB, CIA Fact Book)